

Sygn. akt I ACa 149/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska SO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. M. (1)**

przeciwko **(...) Spółce jawnej w N.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 23 grudnia 2013 r. sygn. akt I C 269/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed sądem drugiej instancji.

UZASADNIENIE

Powód W. M. (1) wystąpił przeciwko pozwanej (...) spółce jawnej w N. z pozwem o ustalenie, że określone w pozwie modele mebli tapicerowanych produkowanych przez pozwaną są utworami w rozumieniu ustawy z dnia 4.02.1994 r. O prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2006 r., nr 90, poz. 631 z późn. zm.), zaś powodowi przysługują osobiste prawa autorskie oraz majątkowe prawa autorskie do tych modeli mebli.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie według spisu kosztów, o ile zostanie złożony na rozprawie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie Wydział I Cywilny w wyroku z dnia 23 grudnia 2013 r. powództwo oddalił (pkt 1.) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2.). W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że powód oraz D. P. prowadzili spółkę jawną, w ramach której produkowano i oferowano do sprzedaży meble. Ten ostatni zajmował się biurowością i administracją, zaś powód nadzorował produkcję i trudnił się rozwiązywaniem kwestii technicznych i wprowadzaniem na rynek nowych modeli mebli. W każdy poniedziałek w siedzibie spółki odbywały się robocze spotkania, w których, poza powodem, uczestniczyli jej przedstawiciele handlowi: Z. M. (1) i W. C. (1), odpowiedzialni za badanie rynku i zapotrzebowania na nowe typy mebli; dostarczali oni również katalogi firm konkurencyjnych. Wstępne koncepcje nowych wzorów mebli były wypracowywane w trakcie tych spotkań i wiązały się z przeróbkami własnych modeli istniejących, bądź projektowaniem wzorów czerpiących z rozwiązań katalogowych konkurencji. Decydujący głos w tej materii należał do powoda, który podejmował ostateczną decyzję o wprowadzeniu nowego wzoru do produkcji. Z ustaleń poprzedzających ten moment nie sporządzano żadnych notatek, czy projektów, co uniemożliwia obecnie ustalenie, kto był autorem poszczególnych pomysłów.

Wytwór niematerialny, aby uzyskać status utworu, winien: stanowić rezultat pracy człowieka (twórcy), być przejawem działalności twórczej, mieć indywidualny charakter i zostać ustalony. Przedstawiony przez powoda materiał dowodowy nie potwierdza, że powyższe przesłanki zostały w sprawie spełnione. Świadczenie przesłuchani w niej należą do pracowników stron i dlatego z ostrożnością należy oceniać ich wiarygodność; jedynie zeznający w sprawie: W. C. i Z. M., niezwiązani obecnie ze stronami stosunkiem pracy, opisali okoliczności istotne w sprawie w sposób rzetelny i zasługujący na wiarę. Nie potrafili oni konkretnie wskazać na zmiany, udoskonalenia i nowe rozwiązania wprowadzone przez powoda w modelach mebli wymienionych w pozwie. Powód w świetle tych zeznań negocjował lub akceptował nowe rozwiązania i podejmował ostateczne decyzje o ich wprowadzeniu do produkcji, ale nie był ich twórcą.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, który zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił Sądowi I instancji:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 1 ust. 1 w zw. z art. 8 i 9 ustawy O prawach autorskich i prawach pokrewnych, przejawiającą się w: niewłaściwym określeniu, które sposoby ustalania wytworów niematerialnych pozwalają na zakwalifikowanie danego wytworu niematerialnego jako utworu w rozumieniu powyższej ustawy, niewłaściwym ustaleniu zakresu działań, które umożliwiają stwierdzenie, że dana osoba jest twórcą konkretnego utworu, niewłaściwym ustaleniu znaczenia terminu „przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze”;
2. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, polegające na tym, że Sąd nie dopuścił dowodu z opinii biegłego z zakresu produkcji meblarskiej i praw autorskich związanych z przemysłem meblarskim na okoliczności ustalenia, czy sporne meble stanowią przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, gdy dowód ten miał dotyczyć okoliczności podstawowej dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a pełne ustalenie tej okoliczności wymaga z pewnością wiadomości specjalnych;
3. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., które wpłynęło na treść wyroku, polegające na ocenie wiarygodności zeznań świadków przekraczającej granice swobodnej oceny dowodów, w szczególności poprzez nieuprawnione danie wiary jedynie dwóm świadkom: Z. M. i W. C., którzy z pewnością nie są bezstronni, a także pominięcie istotnych zeznań pozostałych, w tym: A. I., K. M. i T. B. oraz zeznań powoda, mimo, iż zeznania te znajdowały potwierdzenie w zeznaniach pozostałych świadków;
4. błędne ustalenia faktyczne, niezgodne z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, polegające na: niepełnym ustaleniu okoliczności dotyczących początku sporu o prawo do produkcji przedmiotowych modeli mebli, oraz nieuprawnionym stwierdzeniu, że przedmiotowa sprawa jest reakcją na powództwo pozwanego, błędnym ustaleniu, że przedmiotowe modele mebli nie stanowią przejawu działalności twórczej o indywidualnym charakterze, pominięciu faktu, że sam pozwany w swoim pozwie o zaniechanie czynów nieuczciwej konkurencji, który znajduje się w aktach niniejszego postępowania wskazał, że sporne modele są jednoznacznie kojarzone przez konsumentów z osobą

producenta - MP, a zatem różnią się zdecydowanie od modeli mebli innych producentów, umniejszeniu znaczenia faktu wynikającego z zeznań świadków, że to powód podejmował ostateczne decyzje odnośnie nowych rozwiązań w projektowanych modelach mebli oraz faktu, że pośród pracowników i (...) spółki (...) jedynie powód miał w zakresie tworzenia nowych modeli mebli stosowną wiedzę i doświadczenie, błędnym ustaleniu, że jedynie Z. M. (1) i W. C. (1) mieli kontakt z odbiorcami mebli, podczas gdy z zeznań świadków wynika że również T. B. i serwisant S. R. kontaktowali się z odbiorcami mebli, a także sam powód, który bardzo często odwiedzał kontrahentów spółki, pominięcie kwestii, że modele, na bazie których tworzone były niektóre nowe wzory, również zostały wcześniej stworzone przez powoda i bezpodstawnym stwierdzeniu, że niektóre modele były modyfikacją mebli produkowanych przez inne firmy, błędnym ustaleniu co do wiedzy świadków na temat wprowadzanych zmian w nowych modelach mebli i sformułowaniu niewłaściwych wniosków odnośnie tego, że to głównie powód potrafił szczegółowo przedstawić w jaki sposób projektował nowe modele mebli i jakie nowe rozwiązania w nich stosował.

W oparciu o powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Apelujący domagał się również na zasadzie art. 380 k.p.c. skontrolowania postanowienia Sądu Okręgowego o oddaleniu wniosku o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego i przeprowadzenia tego dowodu.

Pozwana w odpowiedzi na apelację domagała się oddalenia tego środka odwoławczego i zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu w II-giej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niezasadna z przyczyn, których nie ocenił Sąd I instancji; nie zostały też one dostatecznie uwypuklone w wystąpieniach procesowych stron.

W świetle art.189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie przyjmuje się, że interes ów zachodzi, gdy sam skutek wywołany przez uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu na tym tle sporu w przyszłości (por. P. Telenga oraz S.A. w Poznaniu w wyroku z dnia 5 kwietnia 2007 r. III AUa 1518/05, LEX 257445).

Bezspornie pozwana w tej sprawie Spółka wytoczyła powodowi w początkach kwietnia 2013 r., a więc blisko miesiąc przed wszczęciem tego procesu (k. 2 i 61), powództwo o zaniechanie czynów nieuczciwej konkurencji w postaci stosowania nazw, wprowadzania do obrotu i reklamowania 21 wzorów mebli wymienionych w pozwie. Z jego uzasadnienia wynika, że strona powodowa w tamtej sprawie przypisuje sobie prawa do tych wzorów, zaś pozwanego (powoda w sprawie niniejszej) uznaje za dopuszczającego się na jej szkodę aktów niedozwolonego naśladownictwa wprowadzających klientów w błąd co do tożsamości producentów lub produktów i naruszającego zakaz zawarty w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. O zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dalej w skrócie „u.z.n.k.” - Dz. U. z 2003 r., nr 153, poz. 1503). Spór, który wywiązał się w analizowanej sprawie wymaga przesądzenia kwestii praw do poszczególnych wzorów mebli, a konkretnie czy przysługują one W. M., czy też (...) spółce jawnej w N. i pokrywa się z przedmiotem orzekania w niniejszej sprawie.

Katalog żądań wymienionych w art. 18 ust. 1 u.z.n.k. gwarantuje podmiotowi pokrzywdzonemu możliwość domagania się od naruszcyciela: zaniechania niedozwolonych działań, usunięcia ich skutków, złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia określonej treści, naprawienia wyrządzonej szkody, wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści oraz zapłaty nawiazki. Podobnie szeroko ujmuje te kwestie art. 79 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. O prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2006 r., nr 90, poz. 631 z późn. zm.).

Za utrwalony w doktrynie i judykaturze należy uznać pogląd wyłączający możliwość wystąpienia z pozwem o ustalenie w sytuacji, gdy dojdzie już do naruszenia prawa a powodowi służy roszczenie lub konglomerat roszczeń (o danie, czynienie, zaniechanie bądź znoszenie) znacznie szerzej chroniący naruszone prawo, niż powództwo złożone w trybie

art. 189 k.p.c. W orzecznictwie akcentowane jest też stanowisko, że spór o ustalenie nie może mieć charakteru przesłankowego lub przyczynkarskiego w stosunku do innego sporu szerzej zakreślonego w wymiarze faktycznym i prawnym (por. S.N. w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. II CKN 919/99, LEX 54376 oraz w wyroku z dnia 1 kwietnia 2004 r. II CK 125/03, OSP 2005, z. 2, poz. 23).

Nie sposób zaprzeczyć, że funkcjonuje równolegle wśród niektórych przedstawicieli nauk prawnych pogląd łagodzący restrykcyjność powyższych twierdzeń. W tym kontekście formułowana jest sugestia możliwości wystąpienia z pozwem o ustalenie w warunkach istnienia prawa dochodzenia innych świadczeń, ale nawet w tej grupie komentatorów akcentuje się potrzebę rozważnego stosowania art. 189 k.p.c., z uwzględnieniem celowości i ekonomiczności roszczeń umocowanych w tym przepisie (por. W. Siedlecki). W analizowanym stanie faktycznym i prawnym wszczynanie dodatkowego procesu o ustalenie, w warunkach gdy przedmiot tego roszczenia winien być przesądzony w innej, wcześniej wszczętej i niezakończonych, a poza tym oferującej szerszą paletę środków obronnych, sprawie, należy ocenić jako działanie nieekonomiczne i niecelowe. Poglądu tego nie zmienia niewielka rozbieżność w katalogu modeli mebli spornych w powyższej sprawie gospodarczej i sprawie niniejszej.

Kierując się wskazanymi motywami, Sąd Apelacyjny uznał powoda za nieposiadającego interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa, co przesądza również o niezasadności jego apelacji. Konstatacja tej treści czyni rozważania nad merytoryczną wagą podniesionych w apelacji zarzutów zbędnymi.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku, na mocy art. 385 k.p.c. O kosztach procesu odwoławczego Sąd postanowił na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 2) i § 13 ust. 1 pkt 2) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).